

Postbode Klaas Haan schrijft over klokken en weet waar de klepel hangt

■ HEILIGERLEE - De VPRO, toen die kwam voor een uitzending over De Slag Bij Heiligerlee, had dat item direct willen ruilen voor een over de Van Bergen-familie. Dat gebeurde niet maar hij, Klaas Haan (34, postbode van beroep) denkt dat de filmers ooit terug zullen komen.

Tenslotte zijn de Van Bergens een interessante familie. Hij weet dat als geen ander. Beter dan de nog levende telgen van de 'Clan' zelf. Hij houdt zich al twintig jaar met de klokkengietersfamilie bezig. En het onvermijdelijke is nu gebeurd: hij heeft er een boek over geschreven. De titel is even eenvoudig als de schrijver zelf: „De Klokkengieters Van Bergen”.

Door **Roel Waalkens**

Het boek verschijnt op 28 oktober, de eerste dag van een vierdaagse tentoonstelling in 't Trefpunt over de familie en over Heiligerlee-Westerlee die ooit samen, tien jaar lang, van 1811 tot 1821, één gemeente vormden. Klaas Haan kan wel tien tentoonstellingen vullen over die dorpen en die familie. Maar het blijft bij één, wel een 'hele grote'.

Thuis moet hij bezoekers waarschuwen uit te kijken waar ze lopen. 't Ligt overal vol met spullen die je gewoonlijk op archiefzolders of in musea verwacht aan te treffen. De beklimming van de trap is bijna een hachelijke onderneming: de treden liggen halfvol met paperassen.

Alles heeft te maken met Haans grote hobby. De Van Bergen-familie kent voor hem geen geheimen. Niet dat hij er kind aan huis was of is maar er is waarschijnlijk geen document over haar in welk archief ook waaraan hij niet heeft geraakt.

Pronkstukken

In z'n kantoor waar een professionele archivaris trots op zou zijn, heeft ie tal van pronkstuk-

ken staan. Zoals een grote klok die de Van Bergens hem cadeau deden. Op de kasten kleinere klokken, stemhamers, ja wat niet al wat ooit in de gieterij nodig was.

Haan is geen romanticus - dus staat er in het boek geen letter fantasie over de roemruchte familie, de feiten hebben de voorrang. Z'n nieuwsgierigheid daarnaar ontstond bij het navorsen van de geschiedenis van het klooster die bij wijze van spreken in z'n Heiligerleester achtertuin, op 'de Hoogte' stond. Ook dat klooster heeft voor hem nu geen geheimen meer.

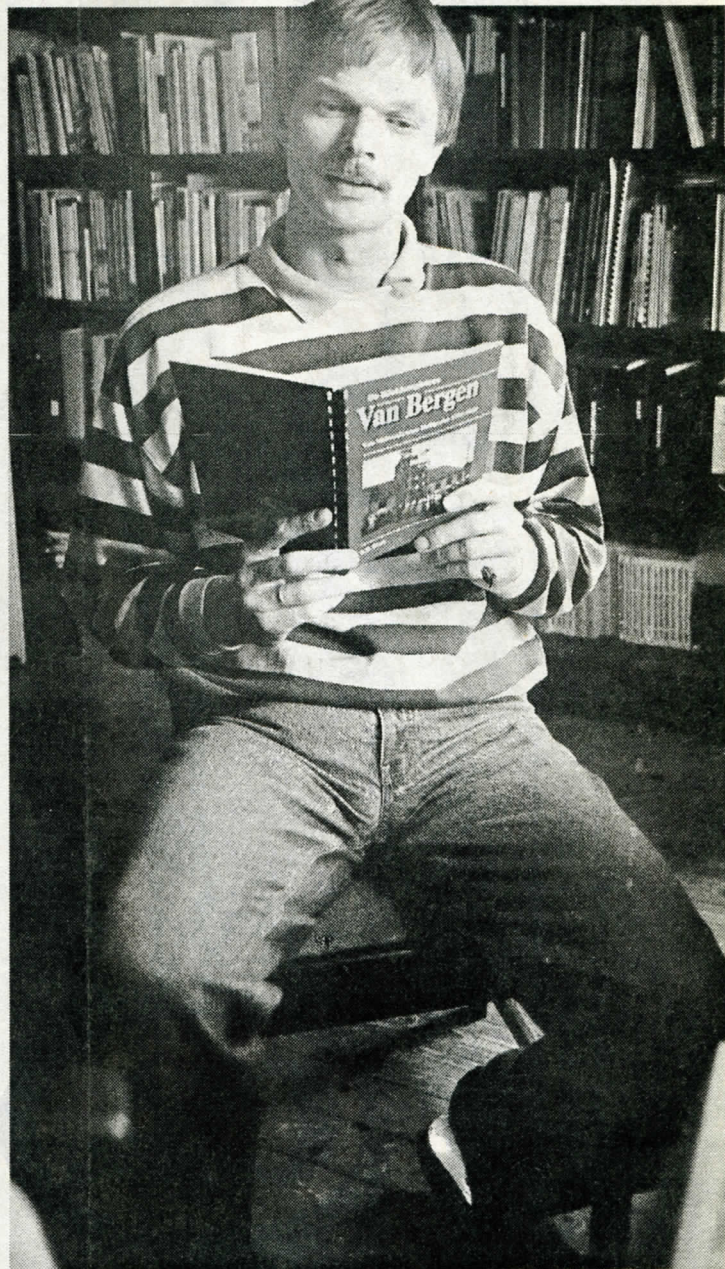
In '80 was hij zover dat hij, achteroverleunend, met een zucht van tevredenheid een streep onder die geschiedenis kon zetten. Daarna deed hij naspelingen naar de geschiedenis van de twee dorpen. En toen, jawel botste hij op mensen die rond de klokkengieterij hadden gewoond. Wie waren dat, wat voor werk deden ze, wat kregen ze betaald en wie waren dat, de bazen van De Fabriek.

Het boek vertelt het allemaal. De Slag was in 1568 en luidde de tachtigjarige oorlog in. Dik tweehonderd jaar later luidde er weer wat in de streek-klokken. In Midwolda begonnen ze, de Van Bergens. De eerste was Andries Heeres (later: Heero). In 1862 werd verhuisd naar Heiligerlee.

Concurrentie

Er werkten eerst zes man, op de top (direct na Wereldoorlog II) 150 man. In 1980 was het over en werd, onder druk van een toenemende concurrentie, de productie gestaakt.

In Heiligerlee woont nu niet één Van Bergen meer. De familiesloeg al in een vroeg stadium de vleugels uit. De Van Bergens vestigden zich in Duitsland en in Amerika. Ook daar is nu geen klokkengieterij meer met die naam. De Harmannus Heero van Bergen die in Greenwood, South Carolina, VS woont, is vertegenwoordi-

ger voor een Franse klokkengieterij.

De laatste luidklok die in Heiligerlee werd gemaakt was bestemd voor de gereformeerde kerk in Sleen. Op 11 april 1980 sloot de fabriek, waarmee een eind kwam aan een 185-jarige klokkengieterstraditie. Klaas Haan beschrijft het tot in detail in z'n boek. Hij is iemand die de klok heeft horen luiden

en precies weet waar de klepel hangt. Er zijn ongetwijfeld velen die met grote interesse naar zijn boek zullen grijpen. De 90-jarige mevrouw J. van Bergen-Juchter krijgt 28 oktober het eerste exemplaar.

GDB.10.'92
(De Klokkengieters Van Bergen. Van Midwolda naar Heiligerlee 1795-1980. Schrijver: K.B. Haan, druk: Zodiac-AOG Winschoten. Aantal exemplaren: 1500, prijs: f. 18.95).